

N:o 35.

Ank. till Riksd. kansli den 30 mars 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 12 § i förordningen angående försäljning af vin och öl.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 87, hafva herrar *J. Byström, Robert Johansson, Jakob Pettersson, S. H. Kvarnzelius, Rob. Karlsson, M. Matsson, G. Jansson, J. E. Ericsson, Julius Centerwall, L. Gust. Broomé, E. A. Nilson, J. G. Forsberg, S. J. Enander, Bernh. Eriksson, W. Bengtsson, Häradsköp, P. Hörnstén, Curt Wallis, C. J. Berggren, G. M. Sandin, Karl Hultkrantz, A. A. Eriksson, Nils Nilsson, K. H. Gez. von Schéele, O. Anderson, Karl Warburg, Oskar Berg, Sam. Thavenius, Ollas A. Ericsson, A. J. Christiernson, Carl Jansson i Edsbäcken, Fr. Berglund, Fr. Canell, G. Lindgren i Islingby, Joh. Ström, B. P. Ersson, J. M. Johansson, Nils Larsson, E. C. Kropp, Edvard Wavrinsky, Per N:son Bosson, Värner Rydén, Halvar Eriksson, Alfr. Jonsson, Er. Sundin, W. Johansson, Öija, Alfr. Fornander, J. Andersson, Baggböle, Joh. Johansson, Kälkebo, Ernst Beckman, A. Thylander, Adolf Janson, L. J. Carlsson, A. P. Gustafsson i Sjögesta, C. Wallentin, V. Larsson, Karl Otto, J. Hellgren, Alfr. Lundgren, Joh. Er. Nordin, Karl Karlsson, Mo, E. A. Leksell, Karl M. Lindh, Oscar Forssling, Carl Gustafsson, J. G. Hazén, Aug. Larsson, Johan Ericsson, Sixten Neiglick, David Pettersson, Aug. Nilsson, Axel Ekman, A. Hansson*

i Solberga, *Smeds Lars Olsson, Th. af Callerholm, Sam. Söderberg, Ernst Blomberg, M. Sundström, A. P. Risberg, Carl Sandquist* anført följande:

»Kungl. Maj:ts förordning angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 § 7 stadgar, att den, som vill söka tillstånd att utskänka vin och öl, skall därom ingifva skriftlig ansökan till Konungens befallningshafvande, som om densamma skall höra i stad vederbörande magistrat och allmän rådstuga eller stadsfullmäktige och på landet vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma. Hafva myndigheterna för den kommun det gäller stannat i olika beslut, skall Konungens befallningshafvande afgöra frågan. Har ansökning blifvit afstyrkt i Stockholm af stadsfullmäktige och å annan ort af båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, må densamma ej bifallas.

I fråga om tillstånd att till afhämtning försälja vin och öl förekomma i § 13 delvis liknande bestämmelser.

Kommunala myndigheter hafva sålunda ett betydande inflytande på hithörande frågor.

I § 12 i ofvannämnda lag gifvas emellertid några undantag från regeln. Utan särskildt tillstånd kan nämligen, enligt mom. a i denna paragraf, vin- och ölförsäljning till afhämtning utöfvas af den, som i föreskrifven ordning förvärfvat behörighet att till afsalu tillverka vin och öl, å tillverkningsstället i fråga om därstädes tillverkade drycker.

Denna vidsträckta tillåtelse har på sina ställen nästan alldeles ointetgjort verkan af de åtgärder, som de kommunala myndigheterna vidtagit för att få bort eller för att inskränka den fördärfliga öldricken. Då ölkrogen stängts, har man gått till ölbryggeriet och begagnat sig af dess rätt att till afhämtning sälja varan. Öldricken har därför kunnat fortsättas. Visserligen få de besökande ej sitta inne i försäljningslokalen och dricka, men det synes gå lika bra för många att dricka utanför krogen. Följderna af denna sorts superi äro för väl kända för att nu behöfva vidare omordas. Att dylik utskänkning får äga rum, sedan kommunala myndigheter förbjudit eller inskränkt ölkrogrörelsen på platsen, kan ej vara förenligt med god ordning.

Hvad som kan anföras till nackdel för bestämmelsen om öltillverkarens rätt att från tillverkningsstället sälja öl till afhämtning kan ock i flere fall sägas om vintillverkarens rättighet att från tillverkningsställe få utskänka sin vara. Det lär finnas så kallade vinfabriker, som knappast kunna kallas annat än vinkrogar.

Nu säger man, att den som har rätt att få tillverka en vara bör ock hafva rätt att få försälja den. Härpå må svaras först, att tillverkaren ju får sälja varan på de ställen, som i vanlig ordning förvärfvat rätt att sälja här åsyftad tillverkning. För det andra må man komma ihåg, att vin och öl äro en vara af sådan beskaffenhet, att alldeles särskilda bestämmelser för desamma måste upprättas och tillämpas. Vin och öl äro farliga drycker, och i nu åsyftadt afseende må man väl kunna nöja sig med ungefär enahanda försäljningsbestämmelser, som gälla utskänkning af brännvin. En brännvinsbrännare har ingen rätt till minutförsäljning af sin vara till afhämtning å tillverkningsstället.

Oss synes därför, att en begränsning i den försäljningsrätt, som nu tillkommer vin- och öltillverkare, bör åstadkommas, och anse vi att detta lämpligen kan ske genom ett så lydande tillägg till § 12 mom. a: dock ej i mindre försäljningsbelopp än 100 liter.

Länge har det hos många varit ett önskningsmål, att vin- och öllagstiftningen måtte i tillämpliga delar likställas med brännvinslagstiftningen, och här är just en punkt, där detta i viss mån kan ske.

På grund af hvad sålunda anförts, anhålles, att Riksdagen ville besluta, att Kungl. Maj:ts förordning angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 § 12 måtte få följande förändrade lydelse:

Försäljning till afhämtning af vin eller öl må utan särskildt tillstånd utöfvas

a) af den, som i föreskrifven ordning förvärfvat behörighet att till afsalu tillverka vin och öl, å tillverkningsstället i fråga om därstädes tillverkade drycker, dock ej i mindre försäljningsbelopp än 100 liter;

b) af den, som äger rätt till utminutering af brännvin, å försäljningsstället, beträffande såväl vin som öl; och

c) af den, som enligt § 7 är berättigad att utöfva utskänkning af vin och öl, å utskänkingsstället i fråga om de drycker, meddeladt tillstånd afser.»

Utskottet vill icke förneka, att den här ifrågavarande rätten att å tillverkningsstället försälja vin och öl till afhämtning i åtskilliga fall visat sig leda till missbruk och oordningar, som äro att beklaga och mot hvilka därför botemedel böra sökas. Den i 22 § af gällande förordning angående försäljning af vin och öl Kungl. Maj:ts befallningshafvande medgifna rätt att, där särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning, därom förordna, kan endast i ringa mån vara verk-

*Utskottets
yttrande.*

sam för förekommande af sådana oordningar; och någon makt att förbjuda eller förhindra själfva rörelsen äger icke Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Det sätt, motionärerna tänka sig för afhjälpande af de oordningar, de vilja förekomma, kan utskottet icke godkänna.

I det kommittébetänkande af den 23 maj 1900, hvarå berörda förordning hvilat, framhölls, att, om man fasthölle den synpunkt, att lagstiftningen ej finge göra en tillverkares salutillverkningsrätt helt och hållet eller i det närmaste värdelös, syntes man med nödvändighet böra tillerkänna tillverkaren af maltdrycker rätt att fritt försälja sina tillverkningar till afhämtning å tillverkningsstället och till försändning därifrån. Kommitterade hade därför velat tillerkänna maltdryckstillverkare denna försäljningsrätt, som redan enligt gällande lag tillkomme honom. Rätten till sådan försäljning vore ett livsvillkor för tillverkaren. Ehuru det ej vore fullt samma förhållande med viner som med maltdrycker, ansågo kommitterade likväl, att i förevarande afseende liksom eljest lämpligen borde gälla enahanda stadganden om viner som beträffande maltdrycker.

Det torde i ganska stor utsträckning särskildt i fråga om de mindre bryggerierna på landsbygden förekomma, att maltdrycker försäljas af producenten å tillverkningsstället till afhämtning direkt af konsumenten, som är bosatt i orten. Någon verklig partihandel med maltdrycker lär icke heller, såsom nyssbemälda kommitterade också framhållit, på grund af dessa dryckers ringa hållbarhet kunna äga rum. En sådan begränsning i tillverkares rätt, som motionärerna påyrkat, skulle därför helt visst ganska hårdt drabba många bryggerier i landet, som inrättat sig med hänsyn till bestående förhållanden. Då äfven åtskilliga konsumenter, som ingalunda hafva någon del i de oordningar, hvarom här är fråga, menligt skulle beröras af en sådan inskränkning, anser sig utskottet icke kunna förorda motionärernas förslag.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,
att förevarande motion icke måtte till någon
Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 mars 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation:

af herr *Widén*, hvilken, med instämmande af herrar *Zetterstrand*, *Lindhagen*, *Jansson* i Edsbäcken, *Ersson*, *Nordin* och *Pettersson* från Södertälje, ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

»Det är otvifvelaktigt, att den ifrågavarande rätten för tillverkare att utan särskildt tillstånd å tillverkningsstället försälja vin och öl till afhämtning, mångenstädes, i synnerhet vid en del på landsbygden inrättade bryggerier, föranledt oordningar och främjat oloflig utskänkning. Hvad motionärerna i sådant afseende anfört, äger alltså enligt utskottets mening sin fulla riktighet.

Något verksamt medel att förekomma eller hindra dylika missförhållanden finnes icke gifvet uti gällande författning. Den i 22 § af förordningen den 9 juni 1905 Kungl. Maj:ts befallningshafvande medgifna rättigheten att, där särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning, därom förordna, kan endast i ringa mån råda bot på nämnda missförhållanden. Och den i 30 § af samma förordning magistrat eller kommunalnämnd medgifna rätten att i där afsedda fall förbjuda rörelsens fortsatta bedrivande omfattar endast sådan försäljning, som bedrivs efter särskildt tillstånd, hvarigenom tillverkare äro från tillämpning af sagda lagrum fritagna.

Det är därför enligt utskottets mening synnerligen angeläget, att lagstiftningen här ingriper till beredande af möjlighet att äfven mot tillverkare upprätthålla lagens auktoritet, då sådant visat sig behöfligt. Och bör, på sätt motionärerna framhålla, den omständigheten att någon fått rätt att tillverka vin eller maltdrycker samt förty äfven bör hafva rätt att få försälja dem, icke berättiga honom att obehindradt göra detta på ett sätt, som leder till sådana oegentligheter som de ofvan berörda.

Den lagändring, som af motionärerna i sådant hänseende föreslagits, kan utskottet emellertid icke förorda, sådan den i motionen föreligger. Därigenom skulle nämligen tillverkare i allmänhet, äfven den, som på ett samvetsgrant sätt sköter sin rörelse, förhindras att i någon form, således äfven efter rekvisition, utlämna maltdrycker till konsumenterna i mindre

belopp än 100 liter. Detta skulle tillika utgöra ett alltför stort ingrepp i den konsumerande ordentliga allmänhetens nu i stor utsträckning begagnade möjlighet att utan anlåtande af fördyrande mellanhänder få direkt från tillverkaren sitt behof af maltdrycker fylldt.

En utväg, som däremot torde kunna förordas och som träffar allenast den tillverkare, som missbrukat sin försäljningsrätt, synes däremot vara att utsträcka nyss omförmälda, i 30 § af ofvan åberopade förordning stadgade rätt att förbjuda rörelsens fortsatta bedrifvande äfven till sådan försäljning, som här afses. Då dylikt förbud alltid skall, för att äga bestånd, underställas Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning, synes säkerhet därigenom vinnas mot att denna rätt skulle komma att missbrukas.

Måhända kunde äfven något annat sätt utfinnas för att ernå den af motionärerna åsyftade rättelsen härutinnan. Hvad som i sådant hänseende bör göras, synes emellertid böra underkastas Kungl. Maj:ts utredning och bedömande.

På grund häraf får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser angående den tillverkare af vin och öl tillkommande rätt till försäljning af vin och maltdrycker till afhämtning, hvarigenom sådana missförhållanden, som i motionen omförmälas, må förekommas eller hindras.»

Herr af *Ekenstam* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i detta ärendes slutliga behandling inom utskottet.
